

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/342/2013/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

298/2013. (X. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2013. április 16-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. október 22-én – Dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Gy. Rendőrkapitányság – vezetőjéhez

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, másrészt alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2013. április 16-án tett panaszt a Gy. Rendőrkapitányságon (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) az ugyanezen a napon, Gy. belterületén a vele szemben intézkedő rendőrökkel szemben. A panaszos beadványában kérte, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki.

A panaszos előadta, hogy vele szemben Gy. városban az egyik Tesco áruházban egy férfi és egy nő rendőr kezdeményezett intézkedést, amely során igazoltatták, majd közölték vele, hogy körözés alatt áll. Erről a panaszos tudomással is rendelkezett, ezért maga elé tartotta kezeit, majd közölte a rendőrökkel, hogy „tessék, bilincseljenek meg”. A rendőrnő fel is helyezte az előre tartott kezeire a bilincset. A panaszos mondta neki, hogy „ebből ki lehet ám bújni”, amelyre a rendőrnő úgy reagált, hogy akkor hátra fogja kezeit megbilincselni, és az egyik csuklójáról levette a bilincset, majd a férfi rendőr ezt a karját hátravezette, a rendőrnő

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

pedig hátul visszabilincselte. Ezután a panaszos azt mondta a rendőröknek, hogy „mutatok magának valamit”, majd a lába alatt átbújtatva mindkét karját előre hozta, majd egyből visszahelyezte a háta mögé. Ezt követően úgy vitték ki a rendőrök a szolgálati gépkocsihoz, hogy a férfi rendőr a panaszos könyöke alá kulcsolva, a karját a feje felé feszítve vezette, amitől a panaszosnak fájt a keze, majd a rendőrautóba „úgy dobták be, mint egy kutyát”, tehát amikor a panaszos lehajolt, hogy beüljön az autóba, akkor hirtelen belökték őt. A rendőrautóban hátul a panaszos mellett a férfi rendőr ült, ahol a panaszos megmutatta neki, hogy a gépkocsiban ülve is előre tudja venni mindkét kezét. A férfi rendőr azonban ezt nem hagyta, és a panaszos fejét a két ülés közé erősen lenyomta, a karját pedig felfelé feszítette. Ez a helyzet egészen addig tartott, amíg be nem értek a Rendőrkapitányság udvarára. Ott kiszálltak a rendőrautóból, és karját feszítve vezették be a panaszost az előállító helyiségbe. Ekkor a panaszos jelezte a rendőrnek, hogy ez nagy fájdalmat okoz neki, de ő annál jobban feszítette a karját.

A panaszos a fent leírt bánásmód miatt tett panaszt, álláspontja szerint „a rendőr azt hiszi, hogy mindent megtehet, csak azért, mert bűnöző, holott valamilyen szinten mindenki bűnöző”.

A panaszos továbbá panaszolja a rendőri intézkedés során keletkezett sérüléseit is, mivel mindkét csuklója fáj, azokon bőrpír keletkezett, amiket a bilincs okozott. A panaszosnak az intézkedés során anyagi kára nem keletkezett.

II.

Az illetékes rendőri szerv megküldte a panaszolt intézkedéssel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, valamint a Testület megkeresése alapján a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2013. április 16-án készített jelentés szerint az intézkedő rendőrök az intézkedés napján 11óra 10 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és annak keretében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése szerint – mint személyi szabadságában korlátozott személyt – átvizsgálták, és a 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján előállították. Az intézkedés során a panaszossal szemben az Rtv. 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A bilincset a rendőrök 2013. április 16-án 11 óra 10 perctől 11 óra 30 percig alkalmazták a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre és hátra bilincselésével. A rendőri intézkedés során a panaszos orvosi ellátására intézkedtek, mivel a panaszos könnyebben sérült, csuklóján bőrpír keletkezett. A kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. A jelentés rögzíti, hogy a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján a hozzátartozójának és a képviselőjének kiértékelését nem kérte. A M. Rendőrkapitányság került értesítésre, mint körözést elrendelő szerv, erre N. r. zászlós (ügyeletes) intézkedett.

Az intézkedés alapjául szolgáló eseményeket a jelentés a következőképpen rögzíti. S. r. törzszászlós és K. r. zászlós 2013. április 16-án az ügyeletes tiszt utasítására a Gy. városban található Tesco áruházhoz mentek, mivel bejelentés érkezett tulajdon elleni szabálysértés (bolti lopás) elkövetéséről, amelynek elkövetőjét ott tartják vissza. A helyszínen a rendőrök igazoltatták a panaszost, a személyi adatait a nála lévő személyi igazolványból és lakcím

kártyából megállapították, amelyeket az ügyeletes tiszt segítségével leellenőriztek az Országos Körözési és Személynyilvántartó Rendszerben. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy M. Rendőrkapitányság körözést adott ki a panaszos ellen, elrendelte elfogását és előállítását. A panaszos a rádióforgalmazás hallatán közölte a rendőrökkel, hogy „ide tegyétek a bilincset, tudom, hogy köröznek, úgyse tudnak velem mit csinálni, sárga lapos vagyok”, valamint hozzátette, hogy ki tud bújni a bilincsből. Erre való tekintettel a rendőrök közölték a panaszossal, hogy az Rtv. 48. § alapján, szökésének és támadásának megakadályozása céljából kényszerítő eszközt fognak vele szemben alkalmazni. Először a panaszos kezeit előre bilincselték meg. Erre a panaszos K. r. zászlósának elmondta, hogy ki tud bújni a bilincsből, dicsekedett ezen képességével. Ez alapján a rendőrök indokoltnak találták, hogy a panaszos kezeit hátra bilincseljék meg a rendszeresített patent bilincsel. A panaszos a hátra helyzetben felhelyezett bilincset leguggolva, majd azt átlépve kezeit előre helyzetbe hozta, ezzel nyomatékosítva, hogy ő ki tud szabadulni a bilincsből. Ezt követően a panaszost felszólították, hogy kezeit helyezze hátra, amelynek eleget is tett, bilincsel együtt könnyedén hátra helyzetbe hozta karjait. A rendőrök az intézkedést jelezték az ügyeletes tisztnek, majd a panaszost a szolgálati gépjárműhöz kísérték. A panaszossal szemben a rendőrök az Rtv. 47. § alapján testi kényszert alkalmaztak, szökésének, valamint a bilincsből történő „kibúzásának” megakadályozása céljából, hátsó karkulcs alkalmazásával a testét előre döntve a rendőrautóhoz kísérték. A panaszos a rendőrautóhoz érve „megmakacsolta magát”, a jelezte, hogy a bilincs túl szoros, és „utasította” a rendőröket, hogy lazítsák azt meg. A rendőrök a panaszos kérését megtagadták, mivel a bilincs nem volt szoros, valamint annak lazítása az intézkedés eredményességét veszélyeztette volna, ismerve a személy labilis idegállapotát, valamint testi képességeit. A panaszost az előírásoknak megfelelően ültették be a jobb hátsó ülésre. A rendőrautóban hátul S. r. törzszászlós foglalt helyett a panaszos mellett. A panaszos a Rendőrkapitányságra történő beszállítás során személyeskedő, agresszív hangnemben közölte, hogy fel fogja jelenteni a rendőröket, mivel szerinte a bilincset szánt szándékkal rányomták a kezére. A panaszos ezt követően megkísérelt kibújni a bilincsből, és kezeit megpróbálta maga elé húzni, valamint bilincs szárait ráfogott és azt saját maga rányomta csuklóira. A panaszost a törvény nevében szavak előre bocsátásával, jól érthetően és hangosan felszólították a cselekménye abbahagyására, amelynek nem tett eleget. Ezért S. r. törzszászlós a tanult technikai fogásokkal (hátsó karkulcs) alkalmazásával testi kényszer, és bilincs segítségével cselekménye abbahagyására bírta. A panaszos a kapitányságra történő beérkezésekor továbbfolytatta agresszív magatartását, és többször megkísérelte kihúzni magát a kísérése során a karkulcsból. A történeteket észelve, az előállító helyiségbe történő kísérésének biztosítás céljából B. r. főhadnagy az intézkedő rendőrök segítségére sietett, és a továbbiakban S. r. törzszászlós a főhadnagy segítségével a folyosón őrjengő panaszost két oldalról alkalmazott hátsó karkulccsal az előállító helyiségbe kísérte, ahol N. r. zászlós részére 11 óra 30 perckor adták át további intézkedésig.

A panaszosról a bilincs az előállító helyiségbe történő befogadás alkalmával lett eltávolítva, ahol ismételten a rendőrök tudomására hozta, hogy fel fogja őket jelenteni. A bilincs jellegéből, és a panaszos magatartásából adódó bőrpírt kivéve a kényszerítő eszköz sérülést nem okozott.

A panaszossal által elkövetett tulajdon elleni szabálysértés miatt szabálysértési feljelentést tettek.

Mivel a panaszos sérülésre panaszkodott, ezért orvosi ellátására intézkedtek, a P. Kórház Sürgősségi Betegellátó Osztályára (a továbbiakban: SBO) kísérték az intézkedő rendőrök kollégái orvosi ellátása, valamint ambuláns lap és látlelet elkészítése érdekében.

A panaszos az intézkedés miatt előterjesztett panaszja ügyében a jegyzőkönyvi meghallgatását A. r. főhadnagy hajtotta végre.

A jelentés megjegyzi, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról a rendőrök szóban tájékoztatták a panaszost, az előállítás idejéről szóló igazolást, valamint az előállító egységben történő elhelyezéssel kapcsolatban a 19/1995. (XII. 13.) BM. rendelet 2. § (8) és (9) bekezdése, és 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. bekezdése alapján a panaszos jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást a panaszos részére kiadták.

A jelentés rögzíti, hogy az előállítás oka 2013. április 16-án 17 órakor megszűnt, ekkor a panaszost átadták a M. Rendőrkapitányságnak.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás, ruházatvizsgálás és előállítás, valamint bilincselés jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

2) A panaszos ellen az intézkedés napján az intézkedő rendőrök szabálysértési feljelentést tettek a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 177. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző szabálysértés elkövetése miatt az alábbi tényállás alapján. Az intézkedő rendőrök az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a szabálysértés helyszínén, mert onnan bolti lopásról tett bejelentést F. pénztáros. F. elmondása szerint a pénztárból észlelte, hogy a panaszos az áruház területén a pulóvere alá a hátához elrejt egy darab 829 forint értékű sampont, majd fizetés nélkül akart távozni. A panaszost bekísérték az üzlet raktár helyiségébe, ahol előkerült az említett termék, és a panaszos priorálása során megállapítást nyert, hogy körözés alatt áll. Az intézkedő rendőrök közölték vele a szabálysértés tényét, valamint azt hogy, ellene szabálysértési feljelentést fognak tenni. A panaszos ezt tudomásul vette, a szabálysértést elismerte.

3) A Tesco áruház a lopás szabálysértés elkövetésének gyanúja miatt tetten ért panaszos meghallgatásáról jegyzőkönyvet készített, amelyben rögzítették, hogy a panaszos a sampont a pultról elvette, és kabátjába rejtette, és nem fizette ki. A jegyzőkönyv szerint a panaszos a lopás elkövetését elismerte, és az áruháznak okozott kár a tettenéréssel és az árucikk visszavételével megtérült.

4) P. Kórház SBO-ja által készített sürgősségi betegellátó lap szerint a panaszos ellátásának kezdete 2013. április 16. 15 óra 20 perc, vége pedig 16 óra 22 perc. A kórházi iraton kórtörténetként az alábbiak olvashatók: a rendőri intézkedés során a panaszos kezét a bilincs megszorította. A betegellátó lap jelen állapot alatt az alábbiakat rögzíti: mk. csuklón hyperaemias (vérbőség, vértolulás) nyomási jelek, mély sérülés nem észlehető, valamint neurovasc. eltérés, mozgászavar nincs. Javaslatként pedig tüneti terápiát, pihentetést, valamint többször ismételve 10-15 percig ruhán keresztül jegelést tüntettek fel.

5) A panaszos által aláírt „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány szerint a panaszos az előállítás okáról, és annak várható időtartalmáról történő tájékoztatást tudomásul vette, valamint jogait ismertették vele. Az irat rögzítette, hogy a panaszos az előállítás ellen panasszal élt, valamint a rendőri intézkedés során sérülése keletkezett. A panaszos nem kérte hozzátartozó, vagy más személy kiértesítését, és az előállítás során étkezésben nem részesült.

6) A személyi szabadságot korlátozó intézkedésről készült igazolás szerint a panaszos az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján 2013. április 16-án 11 óra 10 perctől 17 óráig volt előállítva, amely alatt sérülése és panasza keletkezett. Az igazolást a panaszos aláírta.

7) A panaszost az intézkedés napján 16 órától átkísérték a Rendőrkapitányság előállító helyiségéből az M. Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztályára. Az átkísérési utasítás „rendes” kíséresi módot és bilincs alkalmazását rendeli el. Az utasítás szerint a panaszost a Rendőrkapitányságon sérülés és panasz nélkül vették át.

8) A Rendőrkapitányság 2013. április 19-én kelt végzésével a panaszos a 2013. április 16-án foganatosított intézkedés miatt előterjesztett panaszának a Testülethez való áttételéről rendelkezett.

9) A Rendőrkapitányság 2013. április 26-án kelt határozatával a panaszost a 2013. április 16. napján a Gy. városi Tesco áruházban történ tulajdon elleni szabálysértés elkövetése miatt a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály, Járőr- és Őrszolgálati Alosztály által tett feljelentése alapján eljárás alá vonta.

10) B. r. főhadnagy 2013. május 7-én kelt összefoglaló jelentésében az alábbiak kerültek rögzítésre.

Rendőri feljelentés alapján indult eljárás a panaszos ellen, aki 2013. április 16-án 10 óra 30 perckor Gy. városban található Tesco áruházban a pulóvere alá rejtett egy 829 forint értékű sampont, majd a pénztárnál fizetés nélkül próbálta meg elhagyni az áruház területét. A bolt biztonsági őre ellenőrzés alá vonta a panaszost, és bekísérte a hivatalos helyiségükbe, ahol előkerült a ruházatából a termék, a bolti jegyzőkönyvben elismerte cselekményét.

Az eljáráshoz szükséges szabálysértési priuszt a Szabálysértési Nyilvántartási Rendszerből a Rendőrkapitányság lekérte, amely szerint a panaszos ellen több esetben folyt szabálysértési eljárás. A bűnügyi nyilvántartás szerint különböző bűncselekmények elkövetése miatt két esetben folyt eljárás a panaszossal szemben.

A tulajdon elleni lopás szabálysértés elkövetése bizonyított, mivel a panaszost a szabálysértés megvalósítása közben tetten érték.

11) A Rendőrkapitányság vezetője a 2013. május 30-án kelt átiratában a Testület által feltett kérdéseket az alábbiak szerint válaszolta meg.

A Rendőrkapitányságon a Szabs. tv. 177. § (14) bekezdés a) pontja alapján – tulajdon elleni szabálysértés (lopás) miatt – indult szabálysértési előkészítő eljárás, amely 2013. május 7-én áttételre került a Járásbíróságra.

Az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ában foglalt kötelezettségüknek, amely az intézkedés tényének és céljának közlését írja elő, kérésükkor eleget tettek, miután beszéltek a bolt dolgozójával. A rendőrök napszaknak megfelelően köszöntek a panaszosnak, közölték nevüket, jelvéyszámukat, valamint tájékoztatták, hogy bolti lopás miatt rendőri intézkedés alá vonják. A panaszost igazoltatták, és megállapították, hogy az elkövetett cselekmény szabálysértésnek vagy bűncselekménynek minősül. Az intézkedés során megállapítást nyert,

hogy a panaszossal szemben elfogató parancs van érvényben, melyet közölték vele, illetve azt is, hogy ezért előállítják.

A rendőrök 10M mintájú gyakorló öltözetet viseltek. A jelvényük a zubbony bal zseb felett, a rendszeresített helyen volt kifüggesztve, jól látható helyen.

A testi kényszer alkalmazása nem előzte meg a bilincselést, mert a panaszos a rendőri felszólításnak eleget tett, illetve együttműködő volt.

A panaszossal szemben bilincset 11 óra 10 perctől 11 óra 30 percig, majd az orvosi vizsgálatra történő kísérés során 15 óra 10 perctől 16 óra 22 percig alkalmaztak. A bilincselést figyelmeztetés előzte meg.

A panaszost az előállító helyiségbe N. r. zászlós fogadta be, aki felvette a letéti jegyzőkönyvet, majd átadta a panaszosnak az előállítás során átadandó tájékoztatást a jogairól és a kötelezettségeiről. Ezt követően az intézkedő rendőrök egyeztetni kezdtek a lopás szabálysértéssel kapcsolatban a Közrendvédelmi Osztállyal, az elfogató paranccsal kapcsolatban a M. Járásbírósággal, mely több órát vett igénybe.

A rendőrségi épületben az előállító helyiségbe való befogadását követően, az onnét való kíséréséig nem alkalmaztak a panaszossal szemben kényszerítő eszközt. Két további kolléga a panaszos orvosi vizsgálatra történő átkísérése során az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása érdekében alkalmazott bilincset.

A panaszos aláírásával igazolta, hogy az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a jogairól és a kötelezettségeiről tájékoztatást kapott, mely tájékoztató az előállító helyiségben is kifüggesztésre került. Mivel a panaszos olvasni és írni csak a nevét tudja, ezért hatósági tanú jelenlétében történt a tájékoztatása.

A rendőri intézkedés során a panaszos mindkét csuklóján bőrpír keletkezett, melyet fájlt. A bilincselés során saját maga lépett előre és hátra a bilincselte kezei között, mely miatt a bőre irritálódott a bilincs alatt, ezért keletkezhetett a bőrpír. Az orvosi ellátásáról gondoskodtak, mivel jelezte, hogy bőrpír és enyhe fájdalom van a csuklóin.

Az orvosi ellátásra a panaszost N. r. törzsőrmester és Zs. r. őrmester kísérte.

Az intézkedő rendőrök a hátra bilincselte kezű panaszossal szemben a rendőrség udvarán hátsó karkulcsot alkalmaztak, és így kísérték az előállító helyiségig. A hátsó karkulcs azért volt indokolt, mivel a panaszos megmutatta, hogy át tud lépni a megbilincselte kezei között, ezzel előre helyezve karjait, támadási lehetőséget biztosítva magának a rendőrökkel szemben. A panaszost a hátsó karkulcs a szükséges mértékben korlátozta a testi mozgásában. S. r. törzszászlós a tanult önvédelmi fogást alkalmazta, és folyamatosan tájékoztatta a panaszost arról, hogy mi következik (pl.: lépcső, ajtó, majd lépcsők, balra forduljon...) egészen az előállító helyiségig. A hangnemet tekintve erélyes, határozott és magabiztos volt, de nem lekezelő, melynek H. r. főhadnagy a szemtanúja volt.

A rendőri intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményének.

12) N. r. törzsőrmester 2013. május 30-án készített jelentésében az alábbiak olvashatók.

N. r. törzsőrmestert 2013. április 16-án szolgálata teljesítésekor, 15 óra 10 perckor utasította S. r. törzssászlós, hogy az előállító helyiségben lévő panaszost kísérelje a P. Kórház SBO-jára, mivel a panaszos meghallgatása során sérülésekre panaszkodott. A törzsőrmester Zs. r. őrmester segítségével 15 óra 10 perckor szállította ki a panaszost, kezeit hátra helyzetben bilincselte meg, mivel S. r. törzssászlós elmondása szerint többször kibújta a bilincsből.

A rendőrlőben az ügyeletes orvos kérdésére a panaszos elmondta, hogy sérülése nincs, csak a bilincs nyomta meg egy kicsit a kezét, majd azt mondta, hogy „nem kell engem megvizsgálni doktorúr, nincs nekem semmi bajom”. A bilincs a vizsgálat során nem volt a panaszoson. Az SBO-n a panaszos vizsgálatával 16 óra 22 perckor végeztek, ezt követően a hátra bilincselte kezű panaszost a kapitányságra visszakisérték.

A vizsgálatot követően a panaszost visszakisérték a Rendőrkapitányságra, ahol a M. Rendőrkapitányság rendőrei továbbszállították M-ra.

13) Zs. r. őrmester N. r. törzsőrmesterrel azonos módon számolt be a 2013. június 11-én kelt jelentésében a panaszos orvosi vizsgálatra történi kíséreléséről. A jelentés annyival egészítette ki a fentieket, hogy a panaszos az orvos kérdésére elmondta, hogy a kezét nyomta meg egy kicsit a bilincs, „de ha táncol, akkor nem fáj”, és az orvosi vizsgálat közben el kezdett táncolni. Továbbá hozzátette, hogy nem kell őt megvizsgálni, ha tudta volna, hogy ez ennyi idő, akkor nem is panaszkodott volna.

14) A Rendőrkapitányság vezetője 2013. június 14-én kelt levelében tájékoztatta a Testületet, hogy a Rendőrkapitányság beosztottjai a panaszossal szemben 2013. június 2-án ismételt intézkedést fogantatosítottak, majd gyanúsítottként hallgatták ki, és az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentés, illetve gyanúsított kihallgatásról készült jegyzőkönyv másolatát megküldte a Testület részére.

15) A Rendőrkapitányság a Testület rendelkezésére bocsátotta az intézkedés napján rögzített rádióforgalmazás hanganyagát, amelynek tanúsága szerint K. r. zászlós az ügyeletes tiszt segítségével megbizonyosodott arról a Körözési Információs Rendszer alapján, hogy M. Rendőrkapitányság elfogató parancsot adott ki a panaszos ellen lopás elkövetése miatt. Az ügyeletes tiszt a M. Rendőrkapitánysággal is két ízben egyeztetett, amelynek eredményeképpen megállapodtak arról, hogy M. Rendőrkapitányság még aznap fog intézkedni a panaszos elszállításáról, ezért Rendőrkapitányság ne vegye őt őrizetbe.

III.

Ugyan a panaszos kifejezetten csak a testi kényszer végrehajtásának módját, valamint a bilincselés által okozott sérülést panaszolta, a Testület mégis indokoltan találta először az előállítás, a bilincselés és a testi kényszer jogszerűségét megvizsgálni, mivel gyakorlata szerint a rendőri intézkedés jogellenessége minden további abból következő és ahhoz kapcsolódó rendőri fellépést jogszerűtlenné tesz.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, illetve az abból levezetett testi integritáshoz, valamint IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

1) A Testület először azt értékelte, hogy jogszerűen került-e sor a panaszos elfogására.

A panaszos előadta, hogy vele szemben Gy. városban az egyik Tesco áruházban egy férfi és egy nő rendőr kezdeményezett intézkedést, amely során igazoltatták, majd közölték vele, hogy körözés alatt áll, amelyről ő tudomással is rendelkezett.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentés és a rádióforgalmazás hanganyaga alapján megállapítható, hogy a panaszos igazoltatásakor történt adatellenőrzés során az ügyeletes vezető segítségével az intézkedő rendőrök megállapították, hogy M. Rendőrkapitányság körözést adott ki ellene, elrendelte elfogását és előállítását, ezért az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontja alapján elfogták és intézkedtek a Rendőrkapitányságra történő előállításáról.

Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. A rendőrség ezen okok közül a panaszos előállításának indokaként és jogalapjaként az Rtv. 33. § (1) bekezdés b) pontját jelölte meg. E szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki.

A Testület álláspontja szerint az eljáró rendőrök által az adatlekérdezés során tapasztalt panaszossal szemben érvényben levő személyi körözés megfelelő jogalapot – és kötelezettséget is – teremtett ahhoz, hogy az Rtv. fenti rendelkezése alapján őt előállítsák. A Testület itt utal arra, hogy a megjelölt indok és jogalap olyan kötelező jellegű előállítási okot jelent, amelynek fennállása esetén mérlegelés nélkül köteles az előállítás foganatosítására az eljáró rendőr.

Mindezek alapján a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos előállítására megfelelő jogalap birtokában került sor, amellyel személyes szabadsághoz való jogát jogszerűen korlátozták.

2) a) A Testület ezt követően azt vonta vizsgálat alá, hogy jogszerűen történt-e a bilincselés végrehajtása az elővezetés során.

A panaszos elmondása szerint, amikor közölték vele, hogy körözés alatt áll, maga elé tartotta kezeit, majd közölte a rendőrökkel, hogy „tessék, bilincseljenek meg”. A rendőrnő fel is helyezte az előre tartott kezeire a bilincset.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentés szerint a panaszos priorálása során megállapítást nyert, hogy a panaszos ellen személyi körözés van érvényben. A panaszos a rádióforgalmazás hallatán közölte a rendőrökkel, hogy „ide tegyétek a bilincset, tudom, hogy köröznek, úgyse tudnak velem mit csinálni, sárga lapos vagyok”, valamint hozzátette, hogy ki tud bújni a bilincsből. Erre való tekintettel a rendőrök közölték a panaszossal, hogy az Rtv. 48. § alapján, szökésének és támadásának megakadályozása céljából kényszerítő eszközt fognak vele szemben alkalmazni.

A rádióforgalmazás hanganyaga is arról tanúskodik, hogy K. r. zászlós az ügyeletes tiszt segítségével megállapította, hogy a Körözési Információs Rendszer alapján M. Rendőrkapitányság elfogató parancsot adott ki a panaszos ellen lopás elkövetése miatt.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a az Rtv. rendelkezéseit az alábbiakkal egészíti ki.

A hivatkozott jogszabályhely (1) bekezdése szerint a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A (2) bekezdés szerint a testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A bilincs alkalmazásának szabályait az Rtv. 48. § rendezi. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére. A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdése szerint „bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő. A (6) bekezdés a) pontja szerint a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől. A (7) bekezdés szerint a rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, falnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

A konkrét eset vizsgálata során a Testület megállapította, hogy a rendőrök eljárásuk során a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően jártak el és kellőképpen mérlegelték a panaszos bilincselését. Ezen megállapításánál a Testület jelentőséget tulajdonított annak, hogy az intézkedéskor a körözési információs rendszerből az nyert megállapítást, hogy a panaszos ellen elfogatóparancs van érvényben, M. rendőrkapitányság elrendelte az elfogását és az előállítását, ezért a mérlegelést nem tűrő előállítási okból kifolyólag az intézkedő rendőrök előállították a panaszost, amelynek során megbilincselték. A Testület álláspontja szerint egy olyan személlyel szemben, aki körözés alatt áll (szintén lopás elkövetése miatt), a rendőrökben okkal merülhetett fel a gyanú, hogy megpróbálja magát kivonni a hatóságok intézkedése alól. **Ezért a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben szökésének megakadályozása érdekében a rendőrök indokoltan és jogszerűen alkalmaztak bilincset, és amiatt nem állapította meg a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogának megsértését.**

b) A panaszbeadványból és a rendőrségi iratokból az alábbiak is megállapíthatók. Először a panaszos kezeit előre bilincselték meg, majd miután közölte K. r. zászlóssal, hogy „ebből ki tud bújni”, a rendőrök kezeit hátra helyzetben bilincselték meg. Ezt követően a panaszos a hátra helyzetben felhelyezett bilincset leguggolva, majd azt átlépve kezeit előre helyzetbe hozta, majd visszahelyezte a háta mögé. A rendőrök a panaszost ezután hátsó karkulcs alkalmazásával, a testét előre döntve, a rendőrautóhoz kísérték. A rendőrautóban hátul a panaszos mellett S. r. törzszászlós ült, ahol a panaszos megmutatta neki, a gépkocsiban ülve is előre tudja venni mindkét kezét, ezért a rendőr a tanult technikai fogásokkal (hátsó karkulcs) alkalmazásával testi kényszer, és bilincs segítségével cselekménye abbahagyására bírta.

A rendőrök az Rtv. szerinti arányosság és fokozatosság elvét figyelembe véve jártak el a kényszerítő eszköz végrehajtása során tekintettel arra, hogy a nagyobb jogkorlátozással járó bilincselési mód alkalmazása, a kezek hátra bilincselése mellett azután döntöttek, miután a panaszos közölte, hogy ki tud bújni a bilincsből. A hátsó karkulcsot pedig az intézkedés eredményes végrehajtása érdekében alkalmaztak, miután a panaszos (többször is) megmutatta, hogy a hátra bilincselte kezeit előre tudja hozni, amely a rendőri intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülésnek értékelhető.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a bilincskalkalmazás módja miatt nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, valamint úgy foglalt állást, hogy alappal döntött a rendőr a testi kényszer alkalmazása mellett, ezért nem találta indokoltnak e tekintetben sem az alapjogsérelmet megállapítani.

c) A Testület mindezek után megvizsgálta a testi kényszer alkalmazásának módját is.

A panaszos elmondása szerint úgy vitték ki a rendőrök a szolgálati gépkocsihoz, hogy a férfi rendőr a könyöke alá kulcsolva, a karját a feje felé feszítve vezette, amitől fáj a keze, majd a rendőrautóba „úgy dobták be, mint egy kutyát”, tehát amikor a panaszos lehajolt, hogy beüljön az autóba, akkor hirtelen belökték őt. Az rendőrautóban hátul a panaszos mellett a férfi rendőr ült, ahol a panaszos megmutatta neki, a gépkocsiban ülve is előre tudja venni mindkét kezét. A férfi rendőr azonban ezt nem hagyta, és a panaszos fejét a két ülés közé erősen lenyomta, a karját pedig felfelé feszítette. Ez a helyzet egészen addig tartott, amíg be nem értek a Rendőrkapitányság udvarára. Ott kiszálltak a rendőrautóból, és a panaszos karját feszítve vezették be az előállító helyiségbe. Ekkor a panaszos jelezte a rendőrnek, hogy ez nagy fájdalmat okoz neki, de ő annál jobban feszítette a karját.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentésben az alábbiak olvashatók. A rendőrök a panaszost az előírásoknak megfelelően ültették be a szolgálati gépkocsiba a jobb hátsó ülésre. Miután a panaszos a rendőrautóban megkísérelt kibújni a bilincsből, és kezeit megpróbálta maga elé húzni, a rendőrök a törvény nevében szavak előre bocsátásával, jól érthetően és hangosan felszólították a cselekménye abbahagyására, amelynek nem tett eleget. Ezért S. r. törzssászlós a tanult technikai fogásokkal (hátsó karkulcs) alkalmazásával testi kényszer, és bilincs segítségével cselekménye abbahagyására bírta. A panaszos a kapitányságra történő beérkezésekor tovább folytatta agresszív magatartását, és többször megkísérelte kihúzni magát a kísérése során a karkulcsból. A történeteket észlelve, az előállító helyiségbe történő kísérésének biztosítás céljából B. r. főhadnagy az intézkedő rendőrök segítségére sietett, és a továbbiakban S. r. törzssászlós a főhadnagy segítségével a folyosón őrijongó panaszost két oldalról alkalmazott hátsó karkulccsal az előállító helyiségbe kísérte.

A kapitányság vezető tájékoztatása szerint az intézkedő rendőrök a hátra bilincselte kezű panaszossal szemben a rendőrség udvarán hátsó karkulcsot alkalmaztak, és így kísérték az előállító helyiségig. A panaszost a hátsó karkulcs a szükséges mértékben korlátozta a testi mozgásában. S. r. törzssászlós a tanult önvédelmi fogást alkalmazta, és folyamatosan tájékoztatta az panaszost arról, hogy mi következik (pl.: lépcső, ajtó, majd lépcsők, balra forduljon...) egészen az előállító helyiségig.

Az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének garanciális előírása, hogy a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 17. § (1) bekezdés szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület szükségesnek tartja megjegyezni, hogy testi kényszer járhat bizonyos mértékű kellemetlenséggel és fájdalommal, amely jogszerű intézkedés esetén nem vet fel alapjogi sérelmet. A Testület a b) pontban megállapította, hogy a rendőrök jogszerűen alkalmaztak testi kényszer, azonban csak a panaszosi és a rendőrségi előadásra támaszkodva nem tudta rekonstruálni a történeteket, és abban a kérdésben nem tudott állást foglalni, hogy a testi kényszer „a szükséges mértéket” meghaladta-e.

Ezek alapján a Testület a panasz ezen része tekintetében nem tudott megnyugtatóan állást foglalni, ezért a panaszos emberi méltósághoz, illetve testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.

d) A panaszos panaszolta, hogy a rendőri intézkedés során sérülései keletkeztek, mindkét csuklója fáj, azokon bőrpír keletkezett, amiket a bilincs okozott.

A rendőrségi iratok is beszámoltak arról, hogy a panaszos magatartásából és a bilincs jellegéből adódóan könnyebben sérült, csuklóján bőrpír keletkezett, amelyet fájalt, ezért orvosi ellátására intézkedtek, elvitték a P. Kórház SBO-jára.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentésben az is olvasható, hogy a panaszos a rendőrautóhoz érve „megmakacsolta magát”, a jelezte, hogy a bilincs túl szoros, és „utasította” a rendőröket, hogy lazítsák azt meg. A rendőrök a panaszos kérését megtagadták, mivel a bilincs nem volt szoros, valamint annak lazítása az intézkedés eredményességét

veszélyeztette volna, ismerve a személy labilis idegállapotát, valamint testi képességeit. A panaszos a Rendőrkapitányságra történő beszállítás során személyeskedő, agresszív hangnemben közölte, hogy fel fogja jelenteni a rendőröket, mivel szerinte a bilincset szánt szándékkal rányomták a kezére. A panaszos ezt követően megkísérelt kibújni a bilincsből, és kezeit megpróbálta maga elé húzni, valamint bilincs szárait ráfogott és azt saját maga rányomta csuklóira.

(Zs. r. őrmester és N. r. törzsőrmester jelentése szerint a panaszos az orvosi vizsgálatnál kérdésre elmondta, hogy sérülése nincs, csak a bilincs nyomta meg egy kicsit a kezét, „de ha táncol, akkor nem fáj”, majd azt mondta, hogy „nem kell engem megvizsgálni doktor úr, nincs nekem semmi bajom”.)

A sürgősségi betegellátó lap rögzíti, hogy a panaszos csuklóin felületi sérülések keletkeztek.

A Testület álláspontja szerint a panaszos sérülései nyilvánvalóan a vele szemben alkalmazott bilincselés során keletkeztek, nem haladták meg azt a mértéket, amely adott esetben egy jogszerű kényszerítő eszköz használatnál jelentkezik. A sérülés lehetőségével az Rtv. is számol, amelynek 17. § (1) bekezdése kimondja: a rendőrség a feladatának ellátása során – egyebek mellett – a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A Testület megítélése szerint ebből az következik, hogy amennyiben a kényszerítő eszköz használat jogszerű volt, és az okozott sérülések nem haladják meg az ilyenkor „szokásos” mértéket, akkor nem állapítható meg alapjogsértés, hanem csupán a testi épséghez való jog jogszerű korlátozása. Mivel pedig a Testület a fentiek szerint úgy ítélte meg, hogy a kényszerítő eszköz használata jogszerű volt, ezért a panaszos csuklójának sérüléseit a testi épséghez való jog jogszerű korlátozásaként értékelte.

Szükséges megjegyezni – egyetértve a Rendőrkapitányság vezetőjének átiratában foglaltakkal –, hogy a panaszos ezen sérüléseit maga is okozhatta azzal, amikor saját maga lépett előre és hátra a bilincselte kezei között, mely miatt a bőre irritálódhatott a bilincs alatt.

Mindezekre tekintettel a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos testi épséghez való joga.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrség jogszerűen korlátozta a személyi szabadsághoz való jogot a panaszos előállításával, valamint jogszerűen került sor a panaszos bilincselésére, és annak végrehajtásának módja megfelelt az arányosság és a fokozatosság követelményének. A Testület megítélése szerint a vizsgált ügyben a testi kényszer alkalmazására jogalappal került sor, nem sértve azzal a panaszos emberi méltóságát, továbbá megállapította, hogy nem sérült a panaszos testi épséghez való joga a csuklóján lévő sérülései miatt. Ugyanakkor a Testület úgy foglalt állást, hogy a testi kényszer alkalmazásának módja tekintetében az alapjog sérelem nem megállapítható.

Mindezekre tekintettel a Testület állásfoglalását a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki, és az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

Budapest, október 22.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET